

21. NOVEMBER 2012

Børne- og ungdomsulykker i Danmark 2011

AF ANN-KATHRINE EJSING

Resumé

Blandt børn og unge i alderen 0-24 år skete der i 2011 270.000 ulykker, hvilket afspejler, at 13,6 pct. var udsat for én eller flere ulykker i 2011.

Data bygger på udtræk fra Landspatientregistret (LPR) med betingelse af skadestuebesøg, hvor kontakårsagen er en ulykke. Datagrundlaget indeholder ikke information om de ulykker, som førte til skadebehandling hos praktiserende læge. Ej heller ulykker, hvor skadelidte efterfølgende er blevet indlagt på hospital uden om skadestue, eller dødsulykker er med i datagrundlaget.

En nærmere undersøgelse af børne- og ungeulykkerne viser, at:

- Sandsynligheden for at komme ud for en ulykke er større for drenge end for piger.
- For piger er sandsynligheden for en ulykke størst, når de er i 6-15 års alderen, mens det for drenge er i 16-24 års alderen.
- Blandt de ulykkesramte børn og unge oplevede kun 2,2 pct. mere end to ulykker i løbet af året.
- For de 0-5 årige sker langt de fleste ulykker i og omkring hjemmet i forbindelse med leg.
- For de 6-15 årige opstår ulykkerne både i og omkring hjemmet, i institutioner, på skoler og sportsområder i forbindelse med leg og sport.
- For de 16-24 årige sker ulykkerne hovedsageligt i og omkring hjemmet eller på sportsområder i forbindelse med leg og sport. Denne aldersgruppe oplever også en del trafikulykker og ulykker i forbindelse med arbejde.
- For alle tre aldersgrupper opstår skaden oftest som følge af slag og stød.
- For de to yngste aldersgrupper sker de fleste ulykker i trafikken i forbindelse med cykling. Mens det hyppigste transportmiddel i forbindelse med trafikulykker blandt de 16-24 årige er en personbil.
- Ulykkerne giver sig som oftest udslag i hovedlæsioner blandt de 0-5 årige. For de 6-15 årige er ulykkerne i højere grad relateret til brud, forstuvning eller andre læsioner af håndled, knæ, ankler etc. Det samme gælder for de 16-24 årige men i mindre alvorlig grad.

Antallet af ulykker

I 2011 skete der godt 270.000 ulykker blandt børn og unge som førte til skadestuebesøg, jf. tabel nedenfor. Antallet af ulykker er fordelt på knap 230.000 børn og unge, idet nogle børn og unge kommer ud for en mere end en ulykke om året. Det svarer til en ulykkesprocent på 13,6, hvor ulykkesprocenten angiver sandsynligheden for at komme ud for én eller flere ulykker i aldersgruppen 0-24 år.

Der er større sandsynlighed for at komme ud for en ulykke i alderen 6-15 årige end i de øvrige aldersgrupper. Blandt de 6-15 årige er ulykkesprocenten 14,6, mens den for de 0-5 årige er 11,9 og 13,5 for de 16-24 årige.

Antallet af ulykker og antallet af ulykkesramte, 2011

	Antal ulykker	Antal ulykkesramte børn og unge	Ulykkesprocent
0-5 årige	51.519	46.090	11,9
6-15 årige	117.213	97.809	14,6
16-24 årige	101.426	85.825	13,5
I alt	270.158	229.724	13,6

Anm.: Ulykkesprocenten er beregnet som antallet af børn og unge involveret i mindst én ulykke i forhold til det samlede antal børn og unge i den givne aldersgruppe. I udregningerne er der anvendt et opregnet antal for Region Nordjylland, jf. databilag.

Kilde: Egne beregninger på Landspatientregistret.

Hyppigheden af skadestuekontakter fordelt på køn ses i tabellen nedenfor. For alle aldersgrupper er risikoen for at blive udsat for en ulykke større for drenge. Blandt de 16-24 årige er differencen størst – 11,2 pct. af pigerne mod 15,8 pct. af drengene. Uden opdeling på køn viser tabellen ovenfor, at sandsynligheden for en ulykke er størst blandt de 6-15 årige, men for drenge er sandsynligheden faktisk størst for de 16-24 årige.

Ulykkesprocenten fordelt på køn og alder, 2011

	Piger	Drenge
0-5 årige	10,2	13,5
6-15 årige	13,6	15,5
16-24 årige	11,2	15,8
I alt	11,9	15,1

Anm.: Ulykkesprocenten er beregnet som antallet af børn og unge involveret i mindst én ulykke i forhold til det samlede antal børn og unge i den givne alders-/kønsgruppe. I udregningerne er der anvendt et opregnet antal for Region Nordjylland, jf. databilag.

Kilde: Egne beregninger på Landspatientregistret.

Nogle børn og unge oplever flere ulykker på et år. Som tabellen nedenfor viser, kom 13,4 pct. af de ulykkesramte 0-24 årige ud for mere en én ulykke i 2011. For langt de fleste af disse børn og unge betød det to besøg på skadestuen i løbet af året. Kun 0,1 pct. havde 5 eller flere besøg i løbet af året.

Antallet af ulykker per barn i løbet af et år, 2011

	Antal besøg	Antal børn	Pct.	Akkumuleret
1		198.892	86,6	86,6
2		25.716	11,2	97,8
3		4.040	1,8	99,5
4		784	0,3	99,9
5+		292	0,1	100,0

Anm.: Antallet er opregnet med andelen af ulykker i Region Nordjylland, jf. databilag.

Kilde: Egne beregninger på Landspatientregistret.

Fordelingen af børns antal skadestuebesøg er imidlertid forholdsvis ens for de tre aldersgrupper. Det eneste værd at bemærke er, at der er færre 0-5 årige med mere end et besøg på et år i forhold til de andre aldersgrupper. Fordelt på piger og drenge er der ingen bemærkelsesværdige forskelle i antallet af besøg per barn.

Som det følgende viser, er der stor forskel i ulykkes- og skadesmønsteret blandt aldersgrupperne.

Ulykkessted

Blandt de 0-5 årige sker over halvdelen af ulykkerne i boligområdet, hvilket formentlig afspejler hjemlige omgivelser. Jo ældre børnene bliver, desto flere ulykker sker uden for hjemmet. Ulykker i boligområdet falder til at udgøre godt en fjerdedel af ulykkerne for de to ældre aldersgrupper. Til gengæld er risikoen for ulykker på idræts- og sportsområder markant større for de to ældste aldersgrupper med godt en femtedel af ulykkerne.

Hyppigheden af ulykker i institutioner og skoler er størst for de 0-5 årige og de 6-15 årige. Godt en fjerdedel af ulykkerne for disse aldersgrupper sker i institutionerne. For de 16-24 årige er det kun 7 pct. af ulykkerne, der sker i institutioner.

Jo ældre desto større er sandsynligheden for, at ulykken er transportrelateret. Det kan både være cykel-, knallert- eller bilulykke. 4 pct. af ulykkerne blandt de 0-5 årige er trafikulykker, mens det er 17 pct. for de 16-24 årige.

Fordeling af ulykkessted fordelt på aldersgrupper, 2011

	0-5 årige	6-15 årige	16-24 årige
	----- pct. -----		
Transportområde	4	9	17
Boligområde	57	27	27
Produktions- og værkstedsområde	0	0	6
Butiks-, handels- og erhvervsområde	1	0	3
Institution- og skoleområde mv.	26	27	7
Idræts- og sportsområde	1	24	22
Forlystelses- og parkområde	2	2	4
Fri natur	3	5	4
Hav- og søområde	0	0	0
Andet	6	6	9
I alt	100	100	100

Kilde: Landspatientregistret.

Ulykkesaktivitet

Blandt de yngste børn sker 60 pct. af ulykkerne i forbindelse med leg og fritid, mens det kun er 17 pct. af ulykkerne blandt de unge. Omvendt sker der stort set ingen sport- og motionsulykker blandt de 0-5 årige, men for de to øvrige aldersgrupper udgør disse ulykker omkring en femtedel af alle ulykker.

Ulykker, der opstår direkte i forbindelse med indlæring, hvilket ekskluderer leg i skolegården osv., tæller hver tiende af ulykkerne blandt de 6-15 årige mod kun 3 pct. blandt de 16-24 årige.

Andelen af trafikulykker stiger, jo ældre børnene er. Blandt de 16-24 årige udgør trafikulykker 10 pct. mod kun 2 pct. af ulykkerne blandt de 0-5 årige.

Arbejdsulykker er en kategori, der er betragtelig for de 16-24 årige. For denne aldersgruppe er 12 pct. af ulykkerne relateret til arbejde.

De huslige ulykker udgør 9 pct. af de 0-5 åriges ulykker. Denne kategori dækker blandt andet over madlavning, rengøring, indkøb og ophold i hjemmet. Denne kategori udgør kun 3 pct. af ulykkerne blandt de 6-15 årige og stiger til at udgøre 7 pct. blandt de 16-24 årige.

Ulykker i forbindelse med vitalaktivitet, dvs. spisning og søvn, udgør en forholdsvis konstant andel på mellem 4 og 6 pct. af ulykkerne for alle tre aldersgrupper.

Fordeling af ulykkesaktivitet fordelt på aldersgrupper, 2011

	0-5 årige	6-15 årige	16-24 årige
	----- pct. -----		
Arbejdsulykker	0	0	12
Trafikulykker	2	4	10
Huslige ulykker	9	3	7
Uddannelse	1	9	3
Sport og motion	1	24	22
Leg og fritid	60	39	17
Vitalaktiviteter (fødeindtagelse og søvn)	6	4	5
Andet	22	16	24
I alt	100	100	100

Kilde: Landspatientregistret.

Skademekanisme

Skademekanismen angiver den påvirkning, som medfører skaden ved ulykken.

Slag og stød udgør med 60 pct. langt den største årsag til skaden for alle aldersgrupper. Herefter kommer akut overbelastning og snit.

Fordeling af skademekanisme fordelt på aldersgrupper, 2011

	0-5 årige	6-15 årige	16-24 årige
	----- pct. -----		
Slag og stød	59	65	56
Snit	14	8	15
Klemmt og mast	5	4	3
Kvælning	0	0	0
Kemisk effekt ¹	1	0	1
Varmeeffekt	3	1	1
Kuldeeffekt	0	0	0
Elektrisk, strålings- og anden energieffekt	0	0	0
Lufttryk effekt	0	0	0
Akut overbelastning	12	19	20
Andet	5	3	4
I alt	100	100	100

Anm. 1) Ved kontakt, indtagelse, inhalation mv.

Kilde: Landspatientregistret.

Transportform ved trafikulykker

De fleste trafikulykker sker på cykel. Blandt de 0-5 årige er det lidt over halvdelen af trafikulykkerne, hvor transportmidlet har været en cykel. Dette stiger til hele 76 pct. af ulykkerne for de 6-15 årige. For de 16-24 årige falder antallet af trafikulykker med cykel til 36 pct. Til gengæld er der en stor stigning i antallet af ulykker, hvor transportmidlet er enten knallert eller motorcykel (scooter), for denne aldersgruppe i forhold til andelen for de 6-15 årige.

39 pct. af trafikulykkerne blandt de 0-5 årige sker i personbil. For de 6-15 årige falder antallet af personbilulykker til 11 pct. Når de unge får kørekort, stiger andelen af personbilulykker til 37 pct.

Transportform ved trafikulykker fordelt på aldersgrupper, 2011

	0-5 årige	6-15 årige	16-24 årige
	----- pct. -----		
Til fods	6	4	3
På cykel	52	76	34
På knallert	-	4	15
På motorcykel (scooter)	-	2	7
I personbil	39	11	37
I varevogn	0	0	1
I lastbil (bus)	1	1	1
Andet	1	2	1
Uspecificeret	1	1	1
I alt	100	100	100

Kilde: Landspatientregistret.

Diagnoser

Top-ti over de mest almindelige diagnoser registreret ved ulykkerne er afbilledet i den følgende tabel.

Blandt de helt små børn resulterer ulykkerne som oftest i former for hovedlæsioner såsom åbent sår på hovedet, læbe, hage etc. 7 ud de 10 mest almindelige diagnoser kan relateres til hovedlæsioner.

For de 6-15 årige er alle top-ti diagnoserne relateret til brud, forstuvning eller andre læsioner af albuer, håndled, fingre, knæ eller ankler.

Brud er ikke så almindeligt for de 16-24 årige. For denne aldersgruppe er det mildere skader i form af forstuvning eller andre læsioner af håndled, knæ, ankler etc.

Top-ti diagnoser ved ulykker fordelt på aldersgrupper, 2011

0-5 årige

Åbent sår på skalpen
 Åbent sår på hovedet
 Åbent sår på øjenlåg eller øjenomgivelser
 Observation pga. mistanke om sygdom eller tilstand
 Åbent sår på læbe
 Overfladisk læsion af skalpen
 Overfladisk læsion af finger
 Overfladisk læsion af hovedet
 Åbent sår på hagen eller i kæbe-tindingeregion
 Ledskred i albueledet

6-15 årige

Forstuvning af ankel
 Overfladisk læsion af finger
 Overfladisk læsion af håndled eller hånd
 Knoglebrud i håndled
 Forstuvning af fingerled
 Overfladisk læsion af knæ
 Forstuvning af håndled
 Overfladisk læsion af albue
 Overfladisk læsion af anden eller ikke specificeret del af fod
 Knoglebrud i håndled og hånd

16-24 årige

Forstuvning af ankel
 Åbent sår på håndled og hånd
 Overfladisk læsion af håndled eller hånd
 Overfladisk læsion af finger
 Overfladisk læsion af knæ
 Observation pga. mistanke om sygdom eller tilstand
 Forstuvning af anden eller ikke specificeret struktur i knæled
 Overfladisk læsion af anden eller ikke specificeret del af fod
 Forstuvning af fingerled
 Overfladisk læsion af skulder eller overarm

Anm.: Overfladisk læsion er oversat fra kontusion, der betyder kvæstning, læsion el. sår som følge af stump vold.

Kilde: Landspatientregistret.

Kontakt

Ann-Kathrine Ejning, konsulent, ake@forsikringogpension.dk, 4191 9125

Databilag

Data bygger på udtræk af skadestuekontakter fra Landspatientregistret (LPR) i 2011. Antallet af skadestuekontakter er afgrænset ud fra følgende betingelser:

- Kontaktårsagen til henvendelsen er en ulykke.
- Indlæggelsesdatoen er i 2011.
- Personer knyttet til henvendelsen har dansk personnummer.
- For hver person skal der være mere end 7 dage mellem indlæggelserne. Denne afgræsning er indført, fordi en overflytning mellem afdelinger eller sygehuse giver et ny kontakt id-nummer, selvom henvendelsen er relateret til samme ulykke.
- For hver kontakt er der et antal koder til beskrivelse af ulykken, hvis disse koder er ens for to eller flere henvendelser for en person beholdes kun den ene af disse kontakter.

Antallet af ulykker i Region Nordjylland er opregnet på baggrund af den vægtede ulykkesprocent (antallet af ulykker i forhold til populationen) blandt de øvrige regioner. Årsagen til opregningen er en underrapportering af ulykker i Region Nordjylland. Som følgende tabel viser, har Region Nordjylland en langt større andel af uoplyste/andre kontaktårsager blandt skadestuepatienterne end i de øvrige regioner. Den lave andel af ulykker i Region Nordjylland antyder, at en del af de uoplyste kontakter burde have været registreret som ulykker.

Kontaktårsag for skadestuepatienter fordelt på regioner, 2011

	Region				
	Nord- jylland	Midt- jylland	Syd- danmark	Hoved- staden	Sjælland
	----- pct. -----				
Sygdom ¹	26	26	19	32	29
Ulykke	36	62	71	50	58
Voldshandling	1	2	2	2	2
Selvmord/selvmordsforsøg	0	0	1	0	0
Senfølge	4	3	2	4	3
Komplet skaderegistrering ²	0	2	2	1	0
Andet	14	4	3	9	6
Uoplyst	19	1	0	1	2

Anm.: 1) Inkl. tilstand uden direkte sammenhæng med udefra påført læsion. 2) Foretaget på tidligere kontakt.

Kilde: Landspatientregistret.

Resultaterne er baseret på fordeling af ulykker på aktivitet, sted, mekanisme og transportform inden for Region Midtjylland, Region Syddanmark, Region Hovedstaden og Region Sjælland.